

Teismo praktikos rinkinys

Byla T-296/21

SU
prieš

Europos draudimo ir profesinių pensijų instituciją (EIOPA)

2022 m. gruodžio 14 d. Bendrojo Teismo (ketvirtoji kolegija) sprendimas

„Viešoji tarnyba – Laikinieji tarnautojai – Terminuota darbo sutartis – Nepratėsimas – Pratęsimo procedūra – Atsižvelgimas į vertinimo ataskaitas – Neužbaigta vertinimo ataskaita – Atsakomybė – Turtinė žala – Galimybės praradimas – Neturtinė žala – Neribota teismo jurisdikcija – Bendrojo Teismo sprendimo vykdymas“

1. *Pareigūnai – Laikinieji tarnautojai – Vertinimas – Vidaus taisyklės, susijusios su vertinimo procedūra – Teisinės pasekmės (Pareigūnų tarnybos nuostatų 43 straipsnis; Kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygų 15 straipsnio 2 dalis ir 54 straipsnis)*

(žr. 36–39 punktus)

2. *Pareigūnai – Vertinimas – Vertinimo ataskaita – Parengimas – Komisijos sukurta sistema – Ginčijimas apeliaciniam vertintojui – Atsakymo nepateikimas – Pasekmė – Negalutinė ataskaita (Pareigūnų tarnybos nuostatų 43 straipsnis; Kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygų 15 straipsnio 2 dalis ir 54 straipsnis)*

(žr. 40–42, 45, 47 punktus)

3. *Pareigūnai – Vertinimas – Vertinimo ataskaita – Parengimas – Administracijos pareiga – Pažeidimas – Vidaus organizavimu grindžiamas pateisinimas – Neleistinumas (Pareigūnų tarnybos nuostatų 43 straipsnis)*

(žr. 44 punktą)

4. *Pareigūnai – Laikinieji tarnautojai – Įdarbinimas – Terminuotos sutarties nepratėsimas – Vidaus taisyklių, kuriomis nustatoma sprendimų dėl pratęsimo priėmimo procedūra, priėmimas – Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos (EIOPA) sukurta sistema – Atsižvelgimas į negalutinę vertinimo ataskaitą – Pasekmės – Sprendimo nepratėsti sutarties panaikinimas – Sąlygos*

(Pareigūnų tarnybos nuostatų 43 straipsnis; Kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygų 8 straipsnis, 15 straipsnio 2 dalis ir 54 straipsnis)

(žr. 51–62, 64–67 punktus)

5. *Pareigūnai – Deliktinė institucijų atsakomybė – Sąlygos – Žala – Darbo užmokesčio praradimas nepratęsus terminuotos sutarties – Teisės į sutarties pratęsimą nebuvimas – Aiškių ir konkrečių administracijos garantijų dėl sutarties pratęsimo nebuvimas – Atmetimas (SESV 266 straipsnis ir 340 straipsnio antra pastraipa)*

(žr. 82 punktą)

6. *Pareigūnai – Deliktinė institucijų atsakomybė – Sąlygos – Žala – Turtinė žala, susijusi su prarasta galimybe, kad sutartis bus pratęsta – Vertinimas – Kriterijai – Realus ir galutinis praradimo pobūdis (SESV 266 straipsnis ir 340 straipsnio antra pastraipa)*

(žr. 83–98 punktus)

7. *Pareigūnų ieškiniai – Ieškinys dėl žalos atlyginimo – Ginčijamo akto, kuriuo neužtikrinamas tinkamas neturtinės žalos atlyginimas, panaikinimas – Neturtinė žala, kurią sukėlė sprendimas nepratęsti laikinojo tarnautojo sutarties ir jo priėmimo aplinkybės – Laikinis tarnautojas, nuo šio sprendimo priėmimo esantis laikinojo nedarbingumo atostogose (SESV 340 straipsnio antra pastraipa)*

(žr. 108–113 punktus)

8. *Pareigūnų ieškiniai – Sprendimas dėl panaikinimo – Pasekmės – Pareigą imtis vykdymo priemonių – Sprendimas, kuriuo panaikinamas sprendimas nepratęsti laikinojo tarnautojo sutarties – Ieškovo reikalavimas atlyginti žalą, susijęs su galimybe įgyti teises į pensiją – Per anksti paduotas prašymas (SESV 266 straipsnis)*

(žr. 114 punktą)

Santrauka

2015 m. sausio mėn. ieškovė SU buvo įdarbinta Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijoje (EIOPA) kaip laikinoji tarnautoja pagal trejų metų sutartį, kuri vėliau buvo pratęsta tokiam pačiam laikotarpiui.

Vykstant 2019 m. vertinimo procedūrai, ieškovės vertintojas pažymėjo, kad jos darbo rezultatai buvo nepakankami ir kad 2020 m. jie privalo pagerėti, kad liktų bendrai patenkinami. EIOPA vykdomasis direktorius, kuris buvo ir apeliacinis vertintojas, nesureagavo į ieškovės nesutikimą su jos vertinimo ataskaita ir jos pateiktas pastabas, taigi toje ataskaitoje nepateikė savo nuomonės dėl šių pastabų.

2020 m. liepos mėn., gavęs ataskaitą dėl ieškovės sutarties pratęsimo (joje padalinio vadovas nerekomendavo antrą kartą pratęsti jos sutarties), EIOPA vykdomasis direktorius nusprendė nepratęsti sutarties su ieškove (toliau – ginčijamas sprendimas).

Bendrasis Teismas, į kurį kreipėsi ieškovė, panaikino ginčijamą sprendimą ir paaikškino vertinimo ataskaitos neužbaigimo pasekmes sprendimo nepratęsti sutarties teisėtumui. Šio sprendimo dalyje, susijusioje su reikalavimu atlyginti žalą, nurodytos galimybės praradimo kompensavimo sąlygos, be kita ko, sąlyga dėl sutarties pratęsimo. Jame paaikškintos sąlygos, susijusios su realiu ir galutiniu galimybės praradimo pobūdžiu, ir paaikškintas ryšys tarp Bendrojo Teismo neribotos jurisdikcijos ir administracijos pareigos imtis teismo sprendimo dėl panaikinimo vykdymo priemonių.

Bendrojo Teismo vertinimas

Nagrinėdamas reikalavimą dėl panaikinimo, Bendrasis Teismas pirmiausia išnagrinėjo ieškovės 2019 m. vertinimo ataskaitos teisinį statusą.

Šiomis aplinkybėmis jis pažymėjo, kad iš EIOPA taikytinų teisės aktų nuostatų¹ aiškiai matyti, kad tais atvejais, kai darbuotojas nesutinka su vertinimo ataskaita, ji tampa galutinė tik po apeliacinio vertintojo sprendimo. Tais atvejais, kai apeliacinis vertintojas turi įgaliojimus atlikti visišką vertinimo ataskaitoje pateiktų vertinimų pagrįstumo kontrolę, tačiau neteisėtai atsisako ją atlikti, vertinimo ataskaita, su kuria darbuotojas nesutiko, netampa galutinė.

Vis dėlto administracija negali remtis savo vidaus administraciniu organizavimu, siekdama pateisinti jai tenkančios aiškios pareigos užtikrinti, kad vertinimo ataskaitos būtų periodiškai rengiamos laiku ir tinkamai, nesilaikymą. Taigi apeliacinio vertintojo neveikimas nagrinėjamu atveju dėl vidaus organizavimo klaidos negali būti laikomas implicitiniu šios ataskaitos patvirtinimu, dėl kurio ji taptų galutinė ir pradėtų eiti terminas jai apskūsti.

Toliau nagrinėdamas 2019 m. vertinimo ataskaitos neužbaigimo pasekmes Bendrasis Teismas konstatavo, kad iš EIOPA vidaus taisyklių dėl sutarčių pratęsimo matyti, kad tais atvejais, kai sprendimas dėl sutarties pratęsimo priimamas remiantis kriterijumi, susijusiu su darbuotojo darbo rezultatais, į suinteresuotojo asmens vertinimo ataskaitas turi būti atsižvelgiama tiek padalinio vadovui teikiant rekomendaciją, tiek priimant sprendimą.

Nagrinėjamu atveju tai, kad nebuvo atsižvelgta į ieškovės pastabas dėl 2019 m. vertinimo ataskaitos ir kad ji netapo galutinė, galėjo turėti lemiamą įtaką sutarties pratęsimo procedūrai. Todėl sprendimas nepratęsti jos sutarties turi būti panaikintas.

Nagrinėdamas reikalavimą atlyginti žalą Bendrasis Teismas atmetė pirmąjį turtinės žalos pagrindą, susijusį su darbo užmokesčio praradimu dėl darbo sutarties nepratęsimo. Jis nurodė, kad aptariamas procedūrinis pažeidimas reiškia ne tai, kad ieškovė automatiškai bus grąžinta į darbą, o tik tai, kad nebaigta vertinimo ataskaita turi būti užbaigta, o prašymas pratęsti sutartį – peržiūrėtas.

¹ Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų (toliau – Pareigūnų tarnybos nuostatai) 43 straipsnio pirma pastraipa; Kitų Europos Sąjungos tarnautojų įdarbinimo sąlygų 15 straipsnio 2 dalis; 2013 m. gruodžio 16 d. Komisijos sprendimo C(2013)8985 dėl Pareigūnų tarnybos nuostatų 43 straipsnio bendrųjų įgyvendinimo nuostatų ir Pareigūnų tarnybos nuostatų 44 straipsnio pirmos pastraipos taikymo tvarkos, taikomos EIOPA pagal analogiją (EIOPA-MB-14/018), 7 straipsnio 1 ir 4 dalys.

Be to, darbo užmokesčio praradimas yra neatsiejamas nuo bet kokio terminuotos darbo sutarties nutraukimo; tokios sutarties pratęsimas yra ne teisė, o tik galimybė. Taigi, kadangi EIOPA nedavė jokių aiškių ir konkrečių garantijų dėl sutarties su ieškove pratęsimo, ši negalėjo tikėtis, kad galės toliau gauti darbo užmokestį pasibaigus jos terminuotai darbo sutarčiai. Dėl šios priežasties taip pat negalima teigti, kad ginčijamo sprendimo panaikinimas reikštų naujo sprendimo, kuriuo EIOPA pratęstų sutartį su ieškove, priėmimą atgaline data.

Dėl antrojo turtinės žalos pagrindo (prarasta galimybė, kad sutartis bus pratęsta) Bendrasis Teismas pažymėjo, jog toks praradimas, kad jį būtų galima konstatuoti ir jis būtų pagrindas žalai atlyginti, turi būti realus ir galutinis.

Siekiant nustatyti, ar prarasta galimybė buvo reali, reikia remtis sprendimo nepratęsti sutarties priėmimo dieną buvusiomis aplinkybėmis ir teisiniu požiūriu pakankamai įrodyti, kad ieškovas prarado ne būtent savo darbo sutarties pratęsimą (jis niekada negalės įrodyti, kad sutartis būtų buvusi pratęsta), bet rimtą galimybę, kad jo sutartis bus pratęsta, dėl ko suinteresuotasis asmuo patyrė turtinę žalą, kurią sudaro pajamų praradimas. Rimtos galimybės buvimas nepriklauso nuo tikimybės, kad ta galimybė išsipildys, laipsnio; į šį elementą, jei toks buvimas pripažįstamas, atsižvelgiama vėliau, nustatant patirtos turtinės žalos dydį ir jos atlyginimą.

Bendrasis Teismas konstatavo, kad nagrinėjamu atveju nepripažinus sprendimo nepratęsti sutarties neteisėtu dėl negalutinės vertinimo ataskaitos naudojimo nebuvo galima atmesti sutarties su ieškove pratęsimo galimybės.

Tai, ar galimybės praradimas yra galutinis, vertinama tuo metu, kai Sąjungos teismas priima sprendimą, atsižvelgdamas į visas nagrinėjamo atvejo aplinkybes, įskaitant aplinkybes, susiklosčiusias po to, kai buvo priimtas neteisėtas aktas, dėl kurio atsirado žala.

Institucija, įstaiga ar organas, kurio aktas buvo paskelbtas negaliojančiu, privalo imtis būtinų priemonių teismo sprendimui dėl panaikinimo įvykdyti ir taip pašalinti konstatuotų pažeidimų padarinius. Jeigu panaikintas aktas jau įvykdytas, norint panaikinti jo padarinius, iš esmės reikia atkurti teisinę padėtį, kurioje ieškovas buvo prieš jį priimant. Vis dėlto ši pareiga nebūtinai reiškia, kad ieškovo, kuris pasiekė, kad su juo susijęs sprendimas būtų panaikintas, galimybės praradimas yra galutinis.

Galimybės praradimo galutinis pobūdis gali būti konstatuotas, kai, atsižvelgiant į visas nagrinėjamo atvejo aplinkybes (net jei administracija dar gali imtis priemonių, leidžiančių ištaisyti padarytą pažeidimą), šios priemonės ieškovui nebūtų veiksmingos, nes nesuteiktų jam tokios pačios galimybės kaip ta, kurios neteko dėl šio pažeidimo.

Būtent tokia situacija susiklostė nagrinėjamu atveju. Pirma, sprendimo nepratęsti sutarties panaikinimas savaime nereiškia, kad ieškovė teisiškai grąžinama į darbą EIOPA padaliniuose to sprendimo įsigaliojimo dieną. Skirtingai nuo sprendimo atleisti pareigūną ar pagal neterminuotą sutartį dirbantį tarnautoją, jeigu sprendimo nepratęsti sutarties nebūtų buvę, juo nutraukti darbo santykiai būtų tęsęsi. Taigi administracija gali manyti, kad naujas sprendimas, kurį ji turi priimti po šio teismo sprendimo, galios tik į ateitį. Antra, net jeigu, Bendrajam Teismui panaikinus sprendimą nepratęsti sutarties, EIOPA priimtų naują sprendimą, kuriuo ieškovės sutartis būtų pratęsta nuo jos ankstesnės sutarties pasibaigimo, toks sprendimas ieškovei laikotarpiu nuo jos ankstesnės sutarties pasibaigimo iki naujo sprendimo priėmimo nebūtų veiksmingas. Ieškovė negalėtų pagrįstai reikalauti sumokėti jai darbo užmokestį už šį laikotarpį ir galėtų dirbti EIOPA tik nuo tada, kai bus grąžinta į darbą šioje agentūroje.

Naudodamasis neribota jurisdikcija ir siekdamas užtikrinti ginčijamo sprendimo panaikinimo veiksmingumą, Bendrasis Teismas pats nustatė dėl galimybės praradimo mokėtinos kompensacijos dydį.